

ZAKON

O ORGANIZACIJI I NADLEŽNOSTI DRŽAVNIH ORGANA U POSTUPKU ZA RATNE ZLOČINE

("Sl. glasnik RS", br. 67/2003, 135/2004, 61/2005, 101/2007 i 104/2009)

I UVODNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuje se obrazovanje, organizacija, nadležnost i ovlašćenja državnih organa i njihovih organizacionih jedinica radi otkrivanja, krivičnog gonjenja i suđenja za krivična dela određena ovim zakonom.

Član 2

Ovaj zakon primenjuje se radi otkrivanja, krivičnog gonjenja i suđenja za:

- 1) krivična dela iz čl. 370. do 384. i čl. 385. i 386. Krivičnog zakonika;
- 2) teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava izvršena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1. januara 1991. godine koja su navedena u Statutu Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju;
- 3) krivično delo pomoć učiniocu posle izvršenog krivičnog dela iz člana 333. Krivičnog zakonika, ako je izvršeno u vezi sa krivičnim delima iz tač. 1) i 2) ovog člana.

Član 3

Državni organi Republike Srbije određeni ovim zakonom nadležni su za vođenje postupka za krivična dela iz člana 2. ovog zakona, koja su izvršena na teritoriji bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, bez obzira na državljanstvo učinioca ili žrtve.

II ORGANIZACIJA I NADLEŽNOST DRŽAVNIH ORGANA

1. Tužilaštvo za ratne zločine

Član 4

Za postupanje u predmetima krivičnih dela iz člana 2. ovog zakona nadležno je Tužilaštvo za ratne zločine.

Radom Tužilaštva za ratne zločine rukovodi Tužilac za ratne zločine.

Ako ovim zakonom nije drugačije određeno, na Tužilaštvo za ratne zločine primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje javno tužilaštvo.

Član 5

Prilikom predlaganja kandidata za Tužioca za ratne zločine, odnosno izbora zamenika Tužioca za ratne zločine, prednost imaju kandidati koji poseduju potrebna stručna znanja i iskustvo u oblasti krivičnog prava, međunarodnog humanitarnog prava i ljudskih prava.

Republički javni tužilac može, na predlog Tužioca za ratne zločine, da uputi u Tužilaštvo za ratne zločine, zamenika javnog tužioca, uz njegovu pismenu saglasnost.

Upućivanje iz stava 1. ovog člana traje najduže četiri godine, a može biti produženo odlukom Republičkog javnog tužioca, na predlog Tužioca za ratne zločine, uz pismenu saglasnost upućenog zamenika javnog tužioca.

Član 6

Tužilac za ratne zločine donosi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u Tužilaštvu za ratne zločine, uz saglasnost ministra nadležnog za pravosuđe.

Član 7

Svi državni organi i organizacije dužni su da na zahtev Tužioca za ratne zločine ili Službe za otkrivanje ratnih zločina:

- 1) bez odlaganja omoguće upotrebu svakog tehničkog sredstva kojim raspolažu,
- 2) obezbede blagovremeno odazivanje svog pripadnika, odnosno zaposlenog, uključujući i starešine organa ili organizacija, radi davanja obaveštenja i saslušanja, odnosno ispitivanja u svojstvu građanina, osumnjičenog ili svedoka,
- 3) bez odlaganja predaju svako pismeno ili drugi dokaz koji poseduju, ili na drugi način saopšte informacije koje mogu da pomognu u otkrivanju učinilaca ratnih zločina.

2. Služba za otkrivanje ratnih zločina

Član 8

U ministarstvu nadležnom za unutrašnje poslove radi otkrivanja krivičnih dela iz člana 2. ovog zakona obrazuje se Služba za otkrivanje ratnih zločina (u daljem tekstu: Služba).

Služba postupa po zahtevima Tužioca za ratne zločine, u skladu sa zakonom.

Ministar nadležan za unutrašnje poslove postavlja i razrešava starešinu službe, po pribavljenom mišljenju Tužioca za ratne zločine.

Rad Službe uređuje se aktom koji donosi ministar nadležan za unutrašnje poslove, po pribavljenom mišljenju Tužioca za ratne zločine.

3. Nadležnost i organizacija sudova

Član 9

Za postupanje u predmetima krivičnih dela iz člana 2. ovog zakona nadležan je Viši sud u Beogradu, kao prvostepeni.

Za odlučivanje u drugom stepenu nadležan je Apelacioni sud u Beogradu.

Član 10

U Višem sudu u Beogradu, za postupanje u predmetima krivičnih dela iz člana 2. ovog zakona, obrazuje se Odeljenje za ratne zločine (u daljem tekstu: Odeljenje Višeg suda).

Radom Odeljenja Višeg suda rukovodi predsednik Odeljenja Višeg suda.

Predsednika Odeljenja Višeg suda postavlja predsednik Višeg suda u Beogradu iz reda sudija raspoređenih na rad u Odeljenje Višeg suda, na vreme od četiri godine. Predsednik Odeljenja Višeg suda mora imati najmanje 10 godina profesionalnog iskustva u oblasti krivičnog prava.

Sudije u Odeljenje Višeg suda raspoređuje predsednik Višeg suda u Beogradu, na vreme od šest godina, uz njihovu pismenu saglasnost. Sudija Odeljenja Višeg suda mora imati najmanje osam godina profesionalnog iskustva u oblasti krivičnog prava.

Izuzetno od odredaba Zakona o sudijama, Visoki savet sudstva može uputiti sudiju iz drugog suda na rad u Odeljenje Višeg suda, na vreme od šest godina, uz njegovu pismenu saglasnost. Sudija koji se upućuje mora ispunjavati uslove iz stava 4. ovog člana.

Prilikom raspoređivanja, odnosno upućivanja u Odeljenje Višeg suda, prednost imaju sudije koje poseduju potrebna stručna znanja i iskustvo iz oblasti međunarodnog humanitarnog prava i ljudskih prava.

Predsednik Višeg suda u Beogradu bliže uređuje rad Odeljenja Višeg suda.

Član 10a

U Apelacionom sudu u Beogradu, za postupanje u predmetima krivičnih dela iz člana 2. ovog zakona, obrazuje se Odeljenje za ratne zločine (u daljem tekstu: Odeljenje Apelacionog suda).

Radom Odeljenja Apelacionog suda rukovodi predsednik Odeljenja Apelacionog suda.

Predsednika Odeljenja Apelacionog suda postavlja predsednik Apelacionog suda u Beogradu iz reda sudija raspoređenih na rad u Odeljenje Apelacionog suda, na vreme

od četiri godine. Predsednik Odeljenja Apelacionog suda mora imati najmanje 12 godina profesionalnog iskustva u oblasti krivičnog prava.

Sudije u Odeljenju Apelacionog suda raspoređuje predsednik Apelacionog suda u Beogradu, na vreme od šest godina, uz njihovu pismenu saglasnost. Sudija Odeljenja Apelacionog suda mora imati najmanje 10 godina profesionalnog iskustva u oblasti krivičnog prava.

Izuzetno od odredaba Zakona o sudijama, Visoki savet sudstva može uputiti sudiju iz drugog suda na rad u Odeljenju Apelacionog suda, na vreme od šest godina, uz njegovu pismenu saglasnost. Sudija koji se upućuje mora ispunjavati uslove iz stava 4. ovog člana.

Prilikom raspoređivanja, odnosno upućivanja u Odeljenje Apelacionog suda, prednost imaju sudije koje poseduju potrebna stručna znanja i iskustvo iz oblasti međunarodnog humanitarnog prava i ljudskih prava.

Predsednik Apelacionog suda u Beogradu bliže uređuje rad Odeljenja Apelacionog suda.

Član 11

U Višem sudu u Beogradu obrazuje se Služba za pomoć i podršku oštećenim i svedocima (u daljem tekstu: Služba za pomoć i podršku), koja obavlja administrativno-tehničke poslove, poslove vezane za pomoć i podršku oštećenima i svedocima, kao i poslove obezbeđenja uslova za primenu procesnih odredaba ovog zakona.

Rad Službe za pomoć i podršku uređuje se aktom koji donosi predsednik Višeg suda u Beogradu, uz saglasnost ministra nadležnog za pravosuđe.

4. Posebna pritvorska jedinica

Član 12

U Okružnom zatvoru u Beogradu obrazuje se Posebna pritvorska jedinica za izdržavanje pritvora određenog u krivičnom postupku za krivična dela iz člana 2. ovog zakona (u daljem tekstu: Posebna pritvorska jedinica).

Ministar nadležan za pravosuđe bliže određuje organizaciju, rad i postupanje sa pritvorenicima u Posebnoj pritvorskoj jedinici, u skladu sa Zakonikom o krivičnom postupku i Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija.

III PRAVILA POSTUPKA

Član 13

U postupku za krivična dela iz člana 2. ovog zakona primenjuju se posebne odredbe o postupku za krivična dela organizovanog kriminala (glava XXIXa) Zakonika o krivičnom postupku, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Ako ovim zakonom ili odredbama glave iz stava 1. ovog člana nije nešto posebno propisano, shodno će se primenjivati ostale odredbe Zakonika o krivičnom postupku.

U postupku za krivična dela iz člana 2. ovog zakona, u prvom stepenu sudi veće sastavljeno od trojice sudija, a u drugom stepenu veće sastavljeno od pet sudija.

Član 13a

Tužilac za ratne zločine može sudu predložiti da se kao svedok saradnik ispita pripadnik oružane formacije, državnog organa ili političke organizacije, protiv koga se vodi krivični postupak za krivično delo iz člana 2. ovog zakona, pod uslovom da je u potpunosti priznao izvršenje krivičnog dela i ako je značaj njegovog iskaza za otkrivanje ili dokazivanje učešća drugih izvršilaca tog krivičnog dela ili otkrivanja ili dokazivanja drugih krivičnih dela iz člana 2. ovog zakona pretežniji od posledica krivičnog dela koje je učinio.

Svedok saradnik iz stava 1. ovog člana, ne može biti pripadnik oružane formacije, državnog organa ili političke organizacije za koga postoji osnovana sumnja da je, kao prvi nadležan u hijerarhijskoj strukturi, naredio, planirao, podstrekavao ili na drugi način izvršio krivično delo iz člana 2. ovog zakona, niti lice koje je imalo vodeću ulogu u izvršenju krivičnog dela.

Na svedoka saradnika iz stava 1. ovog člana shodno se primenjuju odredbe o svedoku saradniku Zakonika o krivičnom postupku.

Član 13b

Kad se postupak vodi za krivično delo iz člana 2. ovog zakona, sporazum o priznanju krivice može se zaključiti bez ograničenja propisanih u članu 282a stav 1. Zakonika o krivičnom postupku.

Član 14

Ako nije moguće obezbediti prisustvo svedoka, veštaka ili oštećenog na glavnom pretresu, njihovo ispitivanje može se vršiti putem video konferencijske veze.

Ispitivanje svedoka, veštaka ili oštećenog na način iz stava 1. može se obaviti i putem međunarodne krivičnopravne pomoći.

Član 14a

U slučaju kada Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju, u skladu sa svojim Statutom i Pravilima o postupku i dokazima, ustupi određeni predmet Republici Srbiji, Tužilac za ratne zločine će preduzeti krivično gonjenje na osnovu činjenica i dokaza na kojima se zasnivala optužba pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju.

Tužilac za ratne zločine može preduzeti krivično gonjenje na osnovu podataka i dokaza prikupljenih od strane Tužioca Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju.

U krivičnom postupku koji se nakon ustupanja predmeta vodi u Republici Srbiji primenjivaće se domaće pravo.

Dokazi prikupljeni ili izvedeni od strane Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju mogu se, nakon ustupanja, koristiti kao dokazi u krivičnom postupku pred domaćim sudom, pod uslovom da su prikupljeni ili izvedeni na način predviđen Statutom i Pravilima o postupku i dokazima Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju. Postojanje ili nepostojanje činjenica koje se dokazuju tim dokazima sud ceni u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku.

Mere zaštite svedoka ili oštećenog i stepen poverljivosti dokaza određeni od strane Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju ostaju na snazi. O izmeni ili ukidanju mera zaštite ili poverljivosti dokaza može odlučiti domaći sud, samo nakon pribavljene saglasnosti Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju.

Lice koje ima prebivalište ili boravište u inostranstvu ne može biti lišeno slobode, pritvoreno ili krivično gonjeno za ranije učinjeno krivično delo dok se nalazi na teritoriji Republike Srbije radi davanja iskaza u svojstvu oštećenog, svedoka ili veštaka u predmetima krivičnih dela iz člana 2. ovog zakona. U pozivu će se posebno naznačiti da oštećeni, svedok ili veštak ima navedena prava.

Predstavnici Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju imaju pravo da prisustvuju svim fazama krivičnog postupka pred domaćim sudom i da budu obavješteni o njegovom toku.

Član 14b

Vreme koje je lice provelo u pritvoru u postupku pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju ne uračunava se u trajanje pritvora koji je u postupku pred domaćim sudom određen u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku.

Vreme koje je lice provelo u pritvoru u postupku pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju uračunava se u kaznu izrečenu od strane domaćeg suda.

Član 14v

Ako okrivljeni, odnosno osumnjičeni, sam ne uzme branioca, predsednik suda će mu postaviti branioca po službenoj dužnosti iz reda advokata koji ima najmanje 10 godina profesionalnog iskustva iz oblasti krivičnog prava i poseduje potrebna znanja i iskustvo iz oblasti međunarodnog humanitarnog prava i ljudskih prava.

Advokatska komora dostavlja spisak advokata za koje smatra da ispunjavaju uslove iz stava 1. ovog člana.

Član 15

Na obrazloženi predlog zainteresovanog lica, sud može odlučiti o zaštiti ličnih podataka svedoka ili oštećenog.

Član 16

O toku glavnog pretresa vodi se audio zapis, a prema mogućnosti i video zapis, koji sadrži celokupan tok pretresa, kao i zapisnik u pisanoj formi u koji se unose podaci o početku i zaključenju pretresa, prisutnim učesnicima i izvedenim dokazima, kao i rešenja predsednika veća o upravljanju postupkom.

Audio zapis iz stava 1. ovog člana transkriptuje se u roku od 72 časa i predstavlja sastavni deo zapisnika vođenog u pisanoj formi. Video zapis predstavlja sastavni deo krivičnog spisa.

Audio zapis i transkript čuvaju se kao zapisnik sačinjen u pisanoj formi.

Prepis zapisnika se može izdati i samo u elektronskom obliku.

Član 16a

Snimanje glavnog pretresa u cilju javnog prikazivanja može odobriti predsednik suda po pribavljenom mišljenju stranaka.

Snimanje iz stava 1. ovog člana mogu obavljati sredstva javnog informisanja.

Ako je odobreno snimanje glavnog pretresa, veće može, iz opravdanih razloga, odlučiti da se pojedini delovi glavnog pretresa ne snimaju.

IV PLATE I DRUGA PRAVA PO OSNOVU RADA

Član 17

Lica koja obavljaju poslove i zadatke u državnim organima i posebnim organizacionim jedinicama iz ovog zakona imaju pravo na platu koja ne može biti veća od dvostrukog iznosa plate koju bi ostvarila lica zaposlena na odgovarajućim poslovima i zadacima u Tužilaštvu za ratne zločine, Višem sudu u Beogradu, Apelacionom sudu u Beogradu, ministarstvu nadležnom za unutrašnje poslove i Okružnom zatvoru u Beogradu.

Plate lica iz stava 1. ovog člana uređuje Vlada.

Član 18

Sudije raspoređene u Odeljenje Višeg suda i Odeljenje Apelacionog suda, Tužilac za ratne zločine i njegovi zamenici, imaju pravo na staž osiguranja koji se računa sa uvećanim trajanjem, i to tako što se 12 meseci provedenih na radu u odeljenjima za ratne zločine, odnosno Tužilaštvu za ratne zločine računa kao 16 meseci staža osiguranja.

V SREDSTVA ZA RAD

Član 19

Ministarstvo nadležno za pravosuđe obezbeđuje odgovarajuće prostorije i sve druge tehničke uslove potrebne za efikasan i bezbedan rad Tužilaštva za ratne zločine, Odeljenja Višeg suda, Odeljenja Apelacionog suda, Službe za pomoć i podršku i Posebne pritvorske jedinice.

Član 20

Sredstva za rad Tužilaštva za ratne zločine, Odeljenja Višeg suda, Odeljenja Apelacionog suda, Službe za pomoć i podršku, Službe i Posebne pritvorske jedinice obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

VI PRELAZNA I ZAVRŠNA ODREDBA

Član 21

Krivični postupci za krivična dela iz člana 2. ovog zakona u kojima je optužnica stupila na pravnu snagu do dana stupanja na snagu ovog zakona okončaće se pred sudovima koji su bili stvarno i mesno nadležni pre stupanja na snagu ovog zakona.

Član 22

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Samostalni član Zakona o izmenama Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u postupku za ratne zločine

("Sl. glasnik RS", br. 61/2005)

Član 2

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Samostalni član Zakona o izmenama i dopunama Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u postupku za ratne zločine

("Sl. glasnik RS", br. 101/2007)

Član 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

***Samostalni član Zakona o izmenama i dopunama
Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u postupku za ratne
zločine***

("Sl. glasnik RS", br. 104/2009)

Član 21

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije", izuzev odredaba čl. 2. i 3, čl. 5. do 8. i čl. 17. do 20. ovog zakona koje stupaju na snagu 1. januara 2010. godine.